

Analiza factorilor care au stat la creșterea economiei naționale în prima jumătate a anului curent

Evoluția economiei naționale pentru prima jumătate a anului curent este una pozitivă. Pe durata primelor 6 luni ale anului economia țării a crescut cu 2,5% față de perioada similară a anului trecut. Deși Moldova înregistrează o creștere economică, mărimea acesteia este totuși una modestă. Pentru anul 2015 mărimea PIB per capita exprimat în termenii parității puterii de cumpărare a reprezentat în cazul Republicii Moldova 13% față de media UE. Similar, PIB per capita în termenii PPP a Moldovei a reprezentat în același an doar 48% din mărimea indicatorului vizat pentru Bosnia-Herțegovina, a doua cea mai săracă economie din Europa, urmare Moldovei. Folosind regula 72, Moldova va reuși dublarea economiei sale și, deci, atingerea performanței Bosniei-Herțegovinei în cazul în care va menține un ritm similar de creștere economică în aproximativ 29 de ani, cu condiția că țara de referință nu va progresa deloc. Media europeană va fi atinsă într-o perioadă de aproximativ 87 de ani. Este de înțeles că ritmul de creștere economică înregistrat în anul curent este unul extrem de modest și nu poate satisface cerințele de modernizare a țării.

Tab.1 Evoluția PIB per capita exprimat în termenii parității puterii de cumpărare, dolar SUA, (sursa: datele FMI)

Țara	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2022
Moldova	3.832.941	4.225.566	5.016.806	5.327.966	6.044.889	6.799.900	7.656.154
Bosnia and Herzegovina	9.016.510	9.388.606	10.084.406	10.957.542	12.260.470	13.829.505	15.698.449
Uniunea europeană	33.740.058	35.363.372	37.066.973	39.317.201	42.449.477	45.665.072	49.053.450

Din perspectiva resurselor care au stat la baza formării produsului intern brut pe durata primelor 6 luni, valoarea adăugată brută a contribuit cu 1 la creșterea PIB, pe când contribuția impozitelor nete pe produs a fost de 1,6%. Sub aspectul domeniilor de activitate, valoarea adăugată brută a crescut în sectorul comerțului cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; transport și depozitare; activități de cazare și alimentație publică, contribuind cu 1% din creșterea PIB, sectorul construcțiilor a oferit 0,2% din creștere, sectoarele Informații și comunicații, Activități financiare și asigurări, Tranzacții imobiliare, Activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport au asigurat fiecare 0,1% din creșterea PIB. Performanță negativă a fost înregistrată în sectorul Agricultură, silvicultură și pescuit (-0,5%), Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii; învățământ; sănătate și asistență socială și Serviciile intermediarilor financiari fiecare având o contribuție negativă la creșterea PIB de (-0,1%).

Examinat din perspectiva utilizărilor, creșterea PIB a fost asigurată în prima jumătate a anului curent în proporție de 3,5% de consumul final (3,4% este atribuită consumului final al gospodăriilor populației). Cea mai mare pondere în creșterea PIB a avut-o formarea brută de capital (+4,1%), deși în cazul indicatorului vizat formarea brută de capital fix reprezintă doar 1,4%, iar variația stocurilor – 2,7%. Sectorul extern tradițional a redus din ritmul de creștere a economiei naționale în mărime de -5,1% (exportul de bunuri și servicii a contribuit la creșterea economiei naționale în mărime de 3,2%, dar importul bunurilor și serviciilor a redus din acest indicator 8,3%).

La o examinare în dinamică, se atestă faptul că în trimestrul II al anului curent ritmul de creștere a economiei naționale este în scădere. Dacă în primul trimestru al anului PIB-ul a crescut cu 2,8%, în trimestrul II ritmul de creștere s-a redus la 2,5%. Astfel, se atestă scăderi ale ritmului de creștere a economiei naționale în domeniul Comerțului cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; transport și depozitare; activități de cazare și alimentație publică (1% față de 1,5%), Informații și comunicații (0,1% față de 0,2%). S-a înrăutățit performanța în sectorul Agricultură, silvicultură și pescuit (-0,5% față de -0,2%), Industria extractivă; industria prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare (0% față de 0,1%), Serviciile intermediarilor (-0,1% față de 0,1%). Unicul domeniu care și-a îmbunătățit performanța este cel al Activităților financiare și asigurări (0,1% față de 0%). Per ansamblu, contribuția valorii adăugate brute scade în trimestrul II de la 1,9% cât a fost în trimestrul I, la 1%, pe când contribuția impozitelor nete crește de la 0,8% în trimestrul I la 1,6% în trimestrul II.

În sensul datelor prezentate mai sus, suferă interpretări asumarea precum că condițiile climaterice nefaste sunt principalul factor care a contribuit la încetinirea ritmului de creștere economică din țară. Este vizibilă la moment o scădere a accentuată a ritmului de creștere a valorii adăugate din sectorul de comerț care poate fi atribuită inclusiv și schimbărilor în comportamentul populației, implicat în disponibilitatea acesteia de a efectua cheltuieli. Factorul care poate fi la baza schimbărilor în comportamentul populației este în mod tradițional legat de evoluția pieței muncii, numărul locurilor de muncă create, mărime remunerării salariaților, dar și, tradițional în Moldova, volumului remiterilor de peste hotarele țării.

Sub aspectul utilizărilor, consumul final înregistrează o scădere de 10 p.p. (3,5% față de 3,6%). Implicat, scăderea este atribuită consumului final al gospodăriilor populației. Formarea brută de capital înregistrează o creștere importantă (4,1% față de 3,3%) (40p.p. de bază sunt atribuite variației stocurilor și 30 p.p. de bază formării brute de capital fix). Aportul (negativ) al sectorului extern se amplifică pe durata trimestrului II, de la - 4,1 % la - 5,1%. Astfel, contribuția exporturilor la creșterea PIB scade de la 6,5% la 3,2%, pe când contribuția negativă a importurilor scade la fel, dar într-o mărime mai moderată, de la 10,6% la 8,3%.

Tab.2 PIB pe resurse (sursa: datele statistice oficiale)

		Prețuri curente, mii lei	Prețurile medii ale anului 2016, mii lei	Indicii volumului fizic - în % față de trimestrul II 2016
A	Agricultură, silvicultură și pescuit	2.140.637	1.963.588	93,1
B	Industria extractivă	123.063	120.453	109,4
C	Industria prelucrătoare	4.100.895	3.982.782	100,1
D	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	446.047	418.469	96,8
E	Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	421.943	392.558	99,8
F	Construcții	1.592.769	1.494.731	105,5
G	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	5.243.105	4.937.178	105,1
H	Transport și depozitare	1.775.427	1.746.173	104,1
I	Activități de cazare și alimentație publică	432.224	419.218	102,5

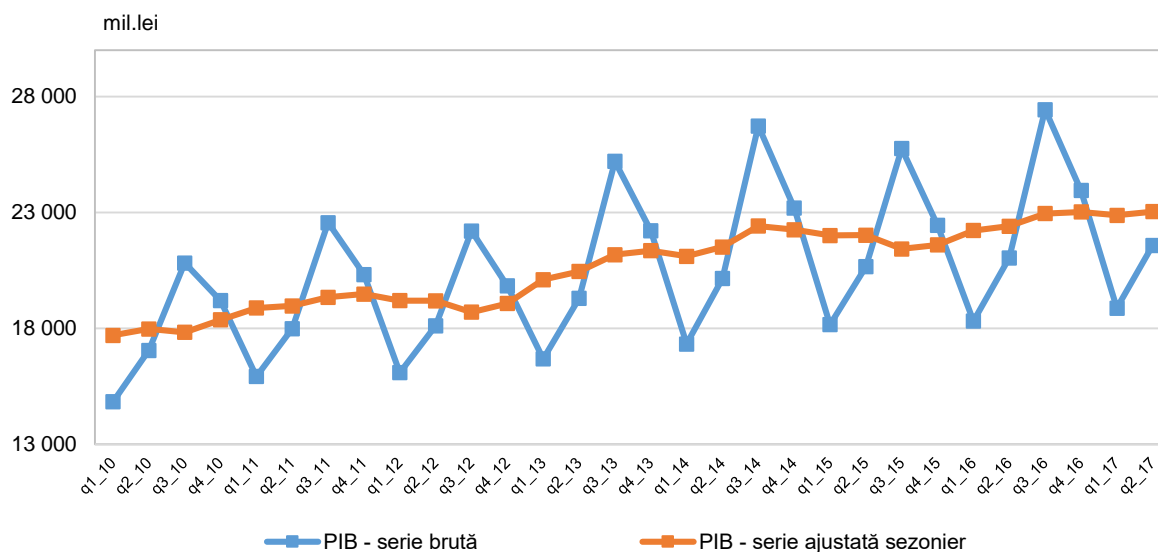
J	Informații și comunicații	1.888.643	1.796.395	101,7
K	Activități financiare și asigurări	1.907.607	1.871.299	101,1
L	Tranzacții imobiliare	1.778.101	1.689.477	101,8
M	Activități profesionale, științifice și tehnice	782.609	727.358	102,7
N	Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	414.843	384.578	104,0
O	Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii	1.497.547	1.304.856	98,1
P	Învățământ	1.931.234	1.699.449	98,9
Q	Sănătate și asistență socială	1.495.205	1.393.648	101,7
R	Artă, activități de recreere și de agrement	320.128	296.446	92,9
S	Alte activități de servicii	485.864	451.913	102,3
T	Activități ale gospodăriilor private în calitate de angajator de personal casnic; activități ale gospodăriilor private de producere de bunuri și servicii destinate consumului propriu	74.074	68.970	108,4
	Serviciile intermediarilor financiari indirect măsurate	-515.369	-479.860	x
	Valoarea adăugată brută	28.336.596	26.679.678	101,1
	Impozite nete pe produs (impozite minus subvenții)	5.914.575	5.408.855	110,0
	PRODUSUL INTERN BRUT	34.251.171	32.088.533	102,5

Tab.3. PIB pe utilizări (sursa: datele statistice oficiale)

	Prețuri curente, mii lei	Prețurile medii ale anului 2016, mii lei	Indicii volumului fizic - în % față de trimestrul II 2016
Consumul final - total	37.579.780	35.310.128	103,2
Consumul final al gospodăriilor populației	30.385.225	28.744.002	103,8
Procurarea bunurilor	18.679.406	17.537.737	104,1
Procurarea serviciilor	7.833.193	7.302.120	100,6
Consumul de bunuri și servicii în natură	3.503.436	3.392.594	105,5
Procurarea bunurilor și serviciilor de către rezidenți peste hotare	1.301.612	1.408.542	119,5
Procurarea bunurilor și serviciilor de către nerezidenți pe teritoriul economic al țării (-)	932.422	896.992	108,7
Consumul final al administrației publice	6.593.853	6.032.111	99,9
Consumul final al instituțiilor fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației	600.702	534.014	107,0
Formarea brută de capital	8.205.729	8.017.062	x
Formarea brută de capital fix	7.449.164	7.191.185	106,3
Construcții	4.769.713	4.431.034	106,9
Mașini și utilaje	2.360.856	2.425.091	105,2
Alte	318.595	335.060	105,0
Variația stocurilor	756.564	825.876	x
Exportul net de bunuri și servicii	-11.534.337	-11.238.656	x
Exportul de bunuri și servicii	14.122.855	14.855.091	107,3
Bunuri	9.410.484	10.125.473	105,0
Servicii	4.712.371	4.729.618	112,5
Importul de bunuri și servicii (-)	25.657.193	26.093.748	111,1
Bunuri	21.386.090	21.678.762	111,2
Servicii	4.271.102	4.414.986	110,4
PRODUSUL INTERN BRUT	34.251.171	32.088.533	102,5

Dinamica PIB în trimestrul II al anului se încadrează în ritmul obișnuit pentru această perioadă a anului. Mărima creșterii economice pe durata anului curent va fi determinată în mod principal în funcție de evoluțiile economiei naționale în trimestrul III al anului. Așteptările în acest sens sunt moderate, luând în calcul evoluțiile din sectorul agricol din anul curent urmare condițiilor climaterice nefavorabile de la începutul anului. Indicele volumului fizic în sectorul agricol a reprezentat 93,1% în trimestrul II al anului din mărimea acestuia în perioada similară a anului trecut.

Figura 1. Dinamica Produsului Intern Brut trimestrial 2010-2017
(2010 = 100) (sursa: statistica.md)

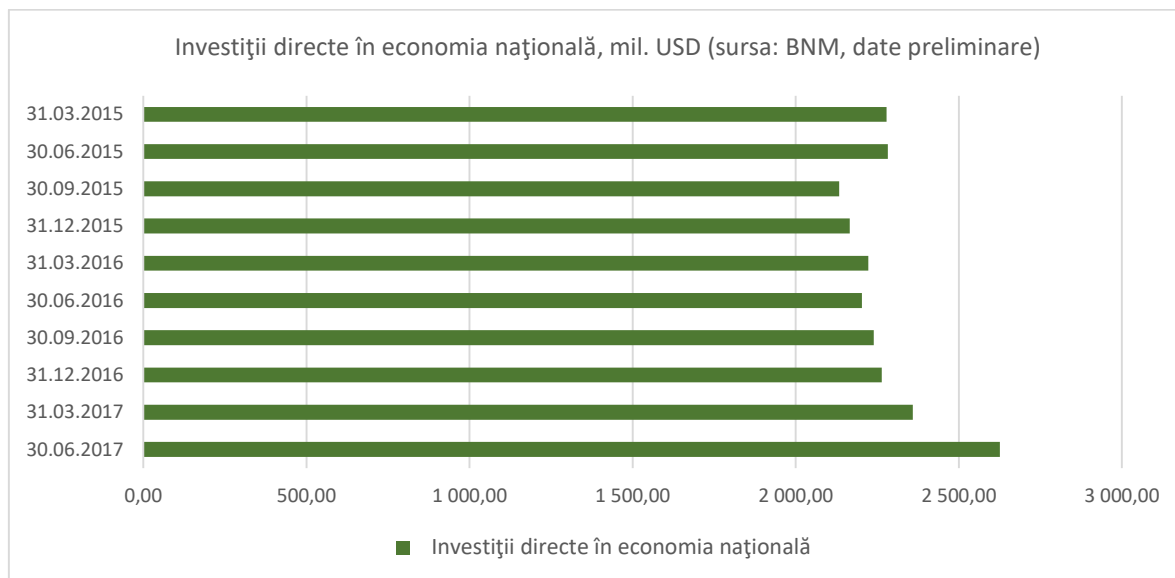
Analizând performanța economiei naționale din anul 2011, se atestă faptul că trimestrul II al anului, de rând cu trimestrul I, mereu au reprezentat perioade de creștere economică. Totuși, rezultatul final spre sfârșit de an este determinat de performanța economiei naționale în ultimele trimestre ale anului, îndeosebi trimestrul III. Creșterea economiei naționale atestată pe durata trimestrului II al anului continuă trendul pozitiv început cu trimestrul I al anului 2016.

Pe perioada primelor 6 luni ale anului Republica Moldova a acumulat un deficit de cont curent, urmare operațiunilor comerciale de import/ export, în mărime de 309.77 mil. USD. Indicatorul în cauză se află pe un trend ascendent, în comparație cu anii 2015 – 2016 atunci când deficitul înregistrat a reprezentat 264,63 mil. USD și respectiv 174,75 mil. USD. Categoria responsabilă de deficitul contului curent este reprezentată de comerțul extern cu bunuri, unde, țara noastră a înregistrat un deficit în mărime de 1,130.9 mil. USD pe primele 6 luni ale anului, în creștere față de perioadele similare ale anilor 2015-2016. Deficitul în categoria bunurilor este compensa de excedentul înregistrat în categoria serviciilor și în special pe categoria de venituri. Tradițional în cazul țării noastre, în categoria veniturilor ponderea cea mai însemnată este deținută de compensarea pentru muncă care a constituit pentru primele 6 luni ale anului (conform datelor provizorii prezentate de BNM) în mărime de 344,23 mil. USD, în creștere față de 299,69 mil. USD cât a constituit în anul 2016, dar mai mic de valorile perioadei similare ale anului 2015 care au fost în mărime de 345,23 mil. USD.

În total în anul curent volumul remiterilor externe, sub forma compensării pentru muncă și a transferurilor curente personale se ridică la suma de 691,99 mil. USD, în creștere față de datele anului 2016 și 2015. Dacă ritmul transferurilor externe în favoarea persoanelor fizice, rezidente în țară, se va menține la un nivel ridicat, acest factor va contribui la fortificarea așteptărilor de creștere a economie naționale.

O schimbare importantă suferă pe durata anului curent evoluția poziției investiționale internaționale a țării, care se situează la mărime de – 3,958.61 milioane USD. Față de datele

din trimestrul I al anului la acest capitol se atestă o creștere cu 9%. În trimestrul I al anului creșterea a reprezentat 3% față de datele trimestrului IV al anului 2016.

Așa cum se poate vedea din graficul de mai sus, soldul investițiilor directe în economia națională se află pe un trend ascendent în special pe durata trimestrului II al anului. Trendul în cauză explică creșterea PIB urmare majorării investițiilor în activele materiale pe termen lung și reprezintă un factor de creștere economică, dacă se va menține la cote similare în perioada următoare.

